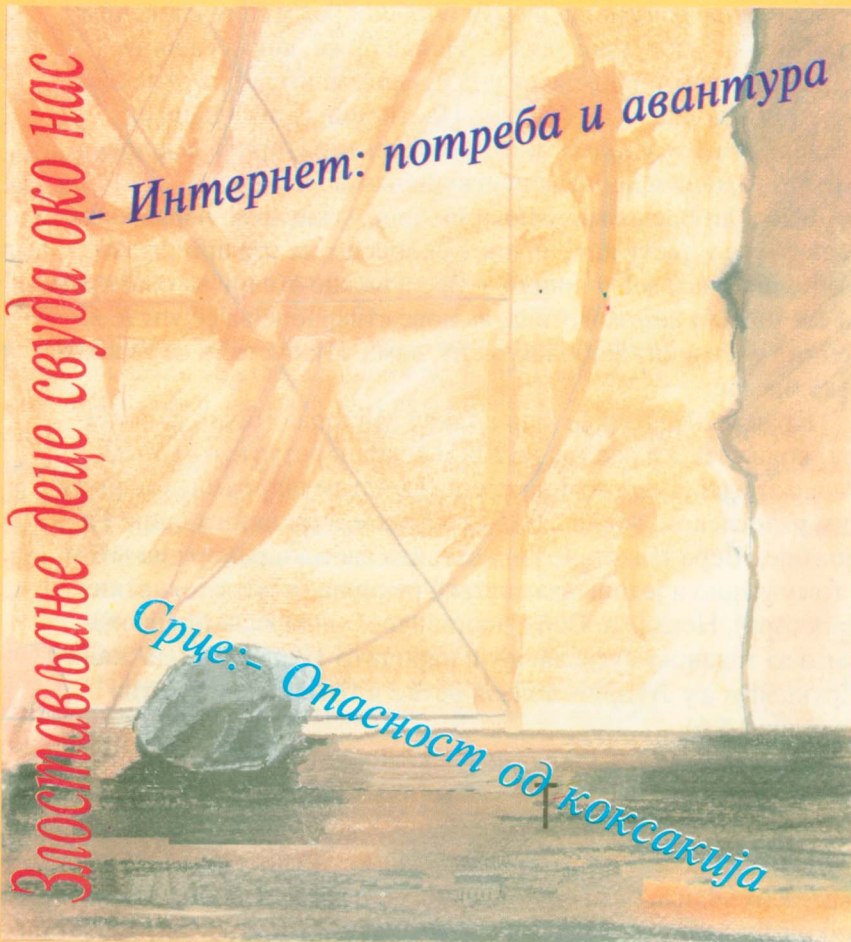

АВАНТАРДА 10

Лист ученика Гимназије у Ђуџији
Април 2004.

Вера Николит:
Слава је лепа ствар
коју неки ђешко носе

**Млади, талентовани
гудачи,
- тридесет година
школе-**

**Смех из
школске
клупе**

Издавач:

Гимназија Ђуприја

За издавача:

Директор, проф. Рајко Козомора

Главни и одговорни уредник:

Проф. Срећко Тимотијевић

Редакција:

Тања Стефановић 4/3

Предраг Поповић 4/3

Марија Тренковска 4/3

Радмила Недељковић 4/4

Милена Радојковић 4/2

Милица Манестар 3/4

Предраг Тасић 3/4

Јована Војводић 2/1

Јелена Митровић 2/2

Милош Радуловић 2/4

Сарадници:

Проф. Катарина Пешић

Дипл.инг. Драгана Грујић

Др. Зоран Јоксимовић

Проф. Весна Антић

Проф. Лидија Михајловић

Проф. Драган Савић

Лектор:

Проф. Марица Антић

Проф. Марија Милошевић

Илустрација за насловну страну :

Проф. Зорица Гурбај

Техничка обрада:

Предраг Поповић 4/3

Пре-пресс и штампа:

Ђуприја

Тираж : 600 примерака

број 10, април 2004. године

Љубазни читаоци!

Почетком зиме 1995. године, појавио се у Поморављу нови лист "Авангарда" да, како написа уредница, "Буде предходница, извидница и први борбени ред у свим следећим "ратовима" гимназијалаца..." Некад брже, некад са више жара или успеха, бројеви су под уређивачким пером Александра Мијајловић (1-4), Милене Цветковић (5) и садашњег уредника (6-10), као и будним оком лектора, проф. Марице Антић, трајали и одолевали искушењима.

Уводећи Вас у овај јубиларни број Авангарде, изражавам наду да сте у листу нашли нешто корисно; да сте прочитали о онима који су већ учинили добре и важне ствари за овај крај; да сте уочили наш подстицај за нове ствараоце да се упуте ка делима достојним најбољих међу нама. И опустили се уз школске бисере.

Крајем 2003. године наш пливач Милорад Чавић је поставио нови светски рекорд на 100 м делфин резултатом 50,02. Равно тридесет пет година пре њега истим цифрама а обрнутим редоследом, дакле 2:00,5 скромна матуранкиња наше Гимназије, Вера Николић, је поставила светски рекорд на 800 м. (то су уједно и једина два светска рекорда са југословенских простора). Некада је Вера "национале" била знак препознавања за тадашњу Југославију и нарочито Ђуприју. Сада живи у Крушевцу, а у Ђуприју долази ретко и готово не приметна (странице 4,5,6)

И до Вас стижу приче заслепљених или злонамерних о проблемима школе и знања: те не ваља квантитет нашег знања, те није добар квалитет знања. Верујте љубазни данас у Европи и Србији, знање има само један проблем: злоупотреба, односно употреба знања. (са горчином примећујем да Европа већ неколико векова предњачи у злоупотреби знања). Тако, поред свих могућих открића и сазнања злостављање деце и даље има веома широке размере, како по врсти тако и по организованости, и са високим је степеном бруталности. Ето теме десетог броја Авангарде. Сматрао бих успехом ако наш прилог одврати бар једног злостављача или охрабри и помогне бар неком детету жртви (странице 8,9,10)

Мало ведријих тонова нудимо у прилогу о вредном јубилеју Школе за музичке таленте из Ђуприје (странице 16,17)

Наравно, бисери су на задњој страни.

Уредник

Катарина Пешћ

И професори су једном били ученици

Сви Тупричани знају шта за овај град значи Гимназија, и колико смо сви поносни на ову школу. Када кажете да идете у Гимназију, или да сте били њен ученик, не можете а да се не осетите некако посебно, па и ласкаво. То важи и за мене; увек ми је драго да се сетим тих гимназијских дана. Успомене улепшане временом које је прошло и неизбежном носталгијом јесу нека врста вечите теме за старо друштво које се, нажалост све ређе окупља. И прича крене... На пример како смо онда побегли са часа биологије (код проф. Мире Стојановић) у кафић који се налазио преко пута главног улаза у Школу, па је разредна (проф. Добрила Милошевић) пошла за нама и вратила нас на час; па како смо се спасавали оцењивања и пропитивања на часовима философије (код проф. Анђелке Јаћимовић) пуштајући осиге из кутије за шибице, пошто смо знали да се професорка ужасава инсеката; како за мало да оне године победимо у финалу фудбалског турнира Гимназије (Мишко, Бата, Јован, Бане, Дамир...)... а тек када схватите да се у ових скоро стотину година постојања Школе у њој школовало много успешних људи - писца, лекара, академика, инжењера - онда једноставно морате бити поносни! Међутим, да понос може бити додатан баласт схватила сам онога јутра када је требало да одржим први час у тој истој школи.

Наиме, док сте студент и припремате се за професорски позив, ви потајно маштате да се вратите у ону исту средњу школу коју сте завршили и да тамо, на лицу места, покажете својим некадашњим професорима како сте сада њихов колега, како ће и вас неко ословљавати са "професоре", како ће те моћи да неке нове клинце учите и "мучите". Када је тај мој блистави тренутак дошао, ја сам се везала у чвор од силне треме коју сам осећала пред својим старијим професорима. Понос је нестао као дах нахладном зимском ваздуху, и уместо као професор, ја сам се поново осетила као ученик.

Збуњујуће је разговарати са својим некадашњим професорима о методама рада, оцењивању, ученицима. Не знате како да их ословљавате, да ли професоре или по имену, да ли персирати или не? Како се поставити према некадашњем професору математике када се човек лепо сећа да нисте знали ни за двојку? А према професорки биологије коју сте свесно нервирали тако што сте бежали са њених часова и тако редом.

Онда сам се сетила: и професори су једном били ученици! Сигурно су и они својевремено бежали са часова, правили сличне испаде, па су сада озбиљни и ауторитативни предавачи. Зато сам поставила питање неким професорима, а бившим ученицима ове Гимназије, да ли се сећају неке такве ситуације. Тако

се проф. Ј. Милинковић сећа да су ученици у његово време више волели да се надмудрују са професорима, него што су западали у проблематичне ситуације. Својевремено је строга и озбиљна професорка социологије Анђелка (познатија као Штефка) била страх и трепет за ученике али је волела (необичне) духовите досетке, па су ученици решили да се нашале са њом: пошто су се врата учионица отварале ка унутрашњости учионице, читаво одељење се некако сакриво иза врата, па када је професорка отворила врата учионице, и бацила летимичан поглед по њој, помислила је да су сви побегли. Вратила се у канцеларију и тако обавестила дежурног професора, а дежурни је отишао да то провери. Ученици су се у међувремену вратили на своја места, и као прави анђели чекали.

Професорке Весна и Данијела биле су ученице истог одељења а разредни старешина био проф. Рајко Козомора. Оне се присећају да су као одељење били мирни и да нису предузимали никакве авантуристичке доживљаје, јер и онај један који су предузели (побегли су са часа физике), разредни старешина је веома строго казнио, па им више није падало на памет тако нешто.

Проф. Владан се сећа да је једном изненађен, неочекивано лошом оценом на контролном задатку из хемије, прилично бесно кренуо да гужва папир на којем је урадио вежбу. Каже да он у том тренутку уопште није размишљао да ће тим гестом увредити професорку хемије. Тај је папир исправио и сачувао као један документ који носи потпис професорке. Каже да овај догађај стално препричава ученицима желећи да кроз конкретну причу илиструје обавезе и права како ученика, тако и професора.

Изгледа да се времена мењају, али да се ученици и професори не мењају баш толико. Многе од ових прича се памте и препричавају, а многе су и заборављене, што је добро. У сваком случају нисам чула да се професори дуго љуте на своје ученике и труде се да све припишу несташлуку и "лудим" годинама, па када их подсетите на те догађаје углавном одмахну руком смећећи се.

И они су некада били ученици, да поновим, мада је чудан осећај када схватите да сте ви сами мета ученичке маште. Поверујете у карму и космичку правду, проверавате своје сећање и савест и питате се да ли је требало да будете бољи према професорима, јер ће можда неко од ваших ученика да вам врати све оно што сте можда некада забрљали. Зато драги наши ученици, будите фини према професорима, није тешко бити фин!

Радмила Недељковић

Наша светска рекордерка

У Извештају за школску 1968/69. годину ћупријске Гимназије, на страни 49 можете наћи:

"У септембарском року положили су завршни испит..."

9. Николић Милана Вера, рођена 23. септембра 1948. године; област - српско-хрватски језик; тема Бранко Радичевић - песник живота, радости и младости."

Као једна од 29 ученика (који су у том року завршили), Вера је матурирала и убрзо отишла у Загреб.

Ако се, поштовани читаоче питаш, дали је то она Вера Николић? Вера Национале? Златна Вера? Чудо са Балкана? Да, то је она.

Као прво име српске атлетике уопште она је током десетогодишње каријере остварила, следеће резултате:

1965. год., првакиња Балкана (800м)

1966. год., првакиња Балкана (800м), првакиња Европе (800м)

1967. год., првакиња Балкана (крос), Европски рекорд (800м)

1968. год., првакиња Балкана (800м), СВЕТСКИ РЕКОРД на 800м. (време 2:00,5) на Отвореном првенству Велике Британије.

1969. год. првакиња Балкана (4x400 м.), трећа у Европи (800м)

1970. год., првакиња Балкана (1500 м.)

1971. год., првакиња Балкана (1500 м.), првакиња Европе (800 м.)

1972. год., пета на Олимпијским играма у Минхену, са својим најбољим резултатом на 800 м. (време 1:59,62), а који је тек после 15 година надмашила Слободанка Чоловић (1:56,51)

1974. год., завршила активно бављење атлетиком.

Вера Николић је, вођена тренерима Александром Петровићем из Ћуприје (1963-68.) и Леом Лангом из Загреба (1969-74.), освојила шеснаест титула првака СФР Југославије. Истовремено је оборила петнаест југословенских рекорда: на 400м. (најбоље време 53,8 - 1968.), на 800м. (1:59,62 - 1972.), на 1500м. (4:12,7 - 1972.) и на 4x400 м. (3:41,9 - 1969.). Таквим својим резултатима је утрла пут успесима Зоре Томецић, Мирослава Павловића, Драгана Здравковића, Снежане Пајкић, и многих других.

Вера је љубазно прихватила идеју уредника Авангарде да се сретну. Тада се десио и следећи разговор:

А.: Пре наше Гимназије, ишла си у ОШ Тура Јакшић.

В.: У тој школи сам заволела спорт и атлетику, зашта је најзаслужнији мој наставник Петровић, звани Уча. Хтела сам да се бавим гимнастиком, рукометом, обожавала сам пливање. Од атлетских дисциплина покушавала сам са скоком у вис, што због моје висине није имало шанси, мада сам у 6. разреду прескочила 135 цм.

*****

У седмом разреду сам, због неког несташлука, имала слабу оцену из физичког васпитања. На поправном добијем питање: Услови за признавање светског рекорда. Пет година после тога ја сам, игром судбине, била светска рекордерка. Онда се 1971. год. десило Европско првенство у Хелсинкију. Сутрадан, након моје победничке трке, ту у далекој Финској, сретнем моју бившу наставницу физичког Стојанку код које сам била на поправном.

Хелсинки, 1971.

А.: Како су, онда, средње пруге избиле у први план?

В.: Била сам немирно и на моменте неваљало дете, прави џамбас. Истовремено сам била до крајности упорна и спремна на разна одрицања. Победила сам (без нарочитих припрема) у градском кросу 1963. године. Ту ме је запазио будући тренер, Аца Петровић, и тако је кренуло. Аца је имао ту велику особину: да уочи таленат.

На питање шта можете научити од професора, 55% ученика је одговорило "мало градиво, мало о животу!"

А.: После само три године (04.09.1966.) велика радост за Гимназију и целу Ђуприју, Вера - европска шампионка!

В.: Био је то један невероватан осећај и признања, приједи, уважавања. Све се одиграва великом брзином, и ја сам просто вођена из ситуације у ситуацију... Онда дочек у Ђуприји: мноштво људи, граја, цвеће. Мој директор Сава Цокула: видим да је поносан, али и тада строг и озбиљан. Сетим се оног реског: "Николићева, код мене у канцеларију!", кад сам једном искочила кроз прозор са часа код проф. Елзе, на право пред кесе и њега (враћао се са пијаце).

А.: Обавештен сам да је европска шампионка редовно трчала школски крос?

В.: Већу сам трему имала на школском кросу него на Европском првенству. Замислите да ме победи нека, расположена другарица? Тога сам се тада страшно бојала. Касније, кад већ нисам била ђак гледала сам на то мало другачије.

А.: Уопште, ти гимназијски дани...?

В.: Мени је Гимназија остала у фантастичној успомени. Сјајни професори, друштво, атмосфера, Много сам волела своје професоре, нарочито Бошковића, Максу, Цојлета, Елзу. Нисам могла математику да савладам али је проф. Милена имала разумевања и стрпљења. Моја најбоља другарица Мирјана Нешић, па другар Дуле Кошутић...Моје симпатије... Једном, имам час географије, код Аце, а знам да тај дечко има напољу физичко. Намерно се играм грицкалицом (тек су се појавиле), прижељкујући да ме истера напоље. Успем да га изнервирам. Прилази ми он, узима из руке грицкалицу и баца кроз прозор. "Професоре, морам напоље, узеће је неко", понадала сам са да ће ме пустити. "Седи ту!", одбрусио је.

А.: Спортиста године за 1967/68. годину био је Фернанда Цветко. На листи од првих десет нема ни једне девојчице?

В.: Изненађена сам тим податком. Изгледа да тада женски спорт у нашој школи нису довољно уважавали.

А.: Још си била ученица када си, у лето 1968. године, отишла у Лондон. На стадиону Crystal Palace, 20. јула уписала си се златним словима у историју атлетике са СВЕТСКИМ РЕКОРДОМ (2:00,5)?

В.: Осећала сам да сам спремна, јер сам, недељу дана раније, у Прагу, истрчала добро на 400 метара. Са друге стране, непосредно пред трку, Лилијан Борд (Велика Британија), је била у центру пажње.

Око ње је била хрпа фоторепортера. Мислила сам: "Само њу да победим, па макар ја осма, а она девета." Вођена том мишљу нисам ни приметила да смо већ на 600 метара. Чујем Ацу како виче: "Вера, до краја, имаш светски рекорд!". На циљу су ме чекали исти

они репортери са речима: "Vera, world record". Ја сам у неверици одмахивала главом. Када се на семафору појавило и званично, проломио се аплауз. Стадион је био на ногама.

Вера са уредником и директором школе

А.: Септембар исте године, Олимпијске игре у Мексику, и одустајање у полуфиналу.

В.: Већ су ме сви били убедили да сам најбоља и да не може нико да ме победи. "А шта ако будем трећа?". Јавила се сумња. Како ћу се вратити у Југославију? Страх је толико нарастао да нисам издржала.

*****

Моја ћерка Јелена (Ћасић) је завршила италијански језик, а на једном испиту добила је питање: Психологија спортских шампиона. Јелена почне да прича како су самоуверени, одважни, предводници. Професор је тада прекине и пита: "Јесте ли ви колегинице чули за Веру Николић?. Она је била светска рекордерка, а није имала самопоуздања" (мислећи на одустајање у Мексику). "Професоре, то је моја мајка!". "Како твоја?" - уз видно изненађење и непријатност, професор је узео индексе и листао, тражећи то.

А.: Уследио је растанак са тренером Ацом Петровићем, и одлазак у Загреб.

В.: Аца ми више није веровао, а нисам ни ја њему. "Зар у 20 година да завршим каријеру?" Данас мислим да је Аца велико тренерско име у светским размерама. Он је у атлетици направио најмодернији ауто-пут, поставивши образац тренинга. Памтиће се као човек који је од нас, талентованих Мораваца, умео да прави шампионе.

А.: Како си доживела славу и њен терет?

В.: Слава ми је импоновала. То је једна лепа ствар коју неки тешко носе. Лично, нисам имала тих проблема. Уосталом, она ме је извукла из беде и немаштине. Остало је и пар пријатељстава: чујем се често са

Иреном Шевинском (Пољска), и Гастоном Реландсом (Белгија).

А.: Вера Николић Ђасић данас?

В.: Имам мужа Пају, синове Дејана и Милана, ћерку Јелену и унука Вукашина. Радим у Спортском савезу Крушевца. Задовољна сам.

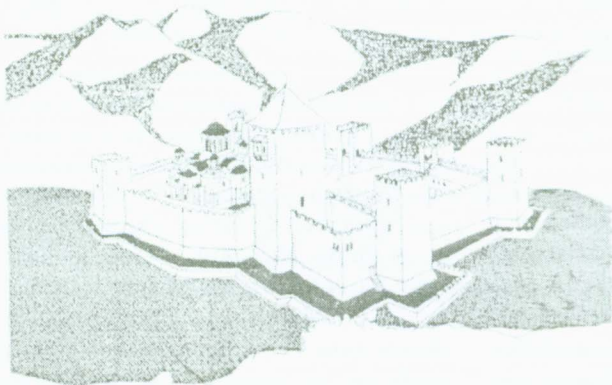
Поздрављам моје гимназијалце из Ђуприје. Свратићу првом приликом.

Разговор вођен 24. фебруара 2004. године у кафеу Спортског центра у Крушевцу.

Манастир Раваница (други део)

Рушења и обнављања

Кад год би Турци ишли на север да ратују успут би палили, пљачкали и убијали. Тако су манастир Раваницу рушили преко десет пута, али су је монаси и народ увек обнављали. Раваница је тиме бивала све мање богата и украшена, а све више света и небеска.

Првобитни изглед Раванице

*Први пут, 1398.г. изгоре Раваница. Како пише раванички архимандрит Георгије: "Разорена би сва српска земља и не остаде десети део народа. Сви велики манастири били су поробљени и разорени. Турци и татари разграбише сво наше богатство. Наш манастир разорише Турци и скупише све сребро и злато што беше у цркви, натоварише на дванаест камила и отидоше."

*Друго рушење 1427.г.

*Ново рушење 1436.г. у време цара Мурата.

*Рушење 1438.г. од стране истог цара који "расипа град Борач...и град Раваницу расипа и пожеже."

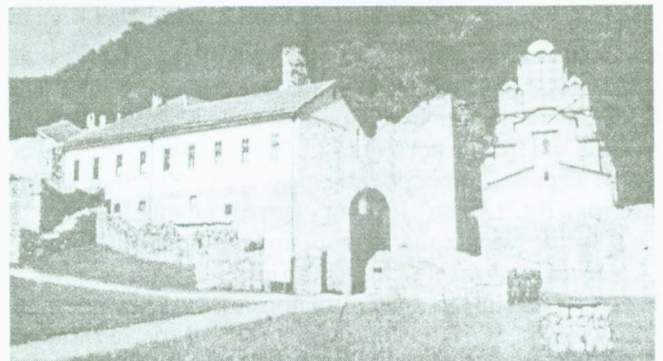
Тако смо остали без највећег дела првобитног раваничког културног блага.

*Рушење 1690.г. када Турци уништише и камени саркофаг у коме је почивало тело светог кнеза, и однеше оловни покривач. Носећи мошти Лазарове и црквене ствари преживели монаси за четрдесет дана стигоше до Будима и населише се у Сент Андреји. Исти монаси су 1697.г. сишли до напуштеног манастира Врдник, који су обновили и посветили Вазнесењу Господњем. Вук Караџић је најлепше песме о Косову записао баш ту, у околини Нове Раванице.

*Аустријско-турски рат (1788.-1791.) познат као Кочина крајина, имао је један од војних центара баш у манастиру, одакле је Кочин брат руководио операцијама у целој Ресави. У околини Раванице устаници су имали великог успеха (записано је о победи над 2700 турских војника), али падом Крајине, Турци поново опустеше манастир.

*За време Првог српског устанка 1804.-1812.г. манастир је више пута паљен и рушен. Црквене ствари су 1819.г. примили натраг из Врдника кнезови народни српски и о томе издали квиту са печатом.

*Манастир је о државном трошку обновљен 1844.г., а конак је саграђен 1849.године. Такође су значајна обнављања извршена у периоду 1955.-1970.године.

Раваница данас

Сваки наш пети ученик очекује од школе и добро васпитање.

О неким монасима Раванице

*Арсеније, Михаил и Захарије су 1693.године, пет месеци путовали, преко Беча и Пољске, до Москве и успели да од царева Петра и Јована добију дародавну повељу.

*Софроније је избегао 1690.г. са осталим монасима и касније постао епископ Арадски (1722.-1725.).

*Даскал Стефан је једини монах који је после пуних двадесет седам година дочекао да оствари сан о обнављању манастира, после напуштања 1690. године. Његов надимак, учитељ, говори о школи коју беше основао у обновљеној Раваници, а која је радила кроз цео осамнаести век.

*Исаија је за заслуге у рату против Турака (1788.-1791.) добио аустријску пензију у годишњем износу од триста форинти.

*Сава Миловановић се, такође, истакао у претходно поменутом рату на је морао да тражи специјалну дозволу за повратак у манастир. Исту је добио од ђупријског војводе Ахмета но "под условом да се кавге и свађе клони и паметно влада." Сава је, касније, као игуман Раванице заједно са игуманом манастира Каленић потписао Устаничку прѣставку (3.маја 1804. године) и био један од вођа Првог српског устанка.

*Никанор Кнежевић је био игуман 1833. године, када је постављен садашњи иконостас у цркви.

*Дионисије Поповић је био настојатељ манастира 1842.-1844. године. Као један од најшколованијих људи на Балкану тога доба (завршио богословију у Карловцима и философију у Загребу) много је учинио на обнови манастира.

*Макарије Милетић је био старешина 1908.-1943. године. Када се 1919. г. вратио из рата, где је био војни свештеник, препокрио је цркву. Од 1920. г. се тужио са државом за повраћај манастиру одузете имовине. Пошто је у Другом светском рату помагао снаге отпора, Немци су га ухапсили већ септембра 1941. године. Био је двадесет дана у Ђупријском затвору, мучен и бијен па пуштен да се два пута дневно јавља немачкој командатури. Поново је ухапшен новембра 1942. г. и одведен у затвор у Јагодину где му је из манастира слата храна до Светог Саве 1943. г., када се пакети почеше враћати с напоменом да он није више у том затвору. Касније се сазнало да је био пребачен у логор на Бањици и да је једне фебруарске ноћи 1943. г. изведен само у доњем вешу и да је стрељан, а тело бацено у Јајиначки поток.

*Јеротеј је као пензионисани и оболели епископ пећки стигао децембра 1944. г. у манастир на неговање. Ту је умро октобра 1946.године. Приликом рестаурације цркве 1967. г. радници су отворили његов гроб, подигли поклопац на сандуку и били изненађени: видели су тело Владичино цело,

жуто лице као живог човека, власи у реду, зелени епитрахил на њему и крст у руци.

*Јефимија је била прва настојатељица од 1946. г., када је манастир постао женски. Много значи за ширење женског монаштва у нас као и неговање болесне деце у манастиру Света Петка у Извору код Параћина.

*Гаврила је духовно чедо Јефимијино и њена наследница, а са којом смо разговор објавили у претходном броју листа.

Долазе ту да виде, да се диве, и бар мало буду део тајне и чуда Божијег

Раваница као култно и свето место

Сама чињеница да у њему почивају два таква свеца: Ромил Раванички и кнез Лазар, учинила је манастир Раваницу поштованим, и духовном потребом ондашњег Балкана и шире Европе. Двадесетих година 16. века бугарски поп Пеја пише: "Кнез Лазар са војском својом кад побеђен би од Турака на Косову - како само њега прослави Бог, и његово тело чак и до сада нетакнуто пребива. Видео сам то својим очима: глава му одсечена, а крв истекла још стоји усирена, помислио би - данас је посечен!. И богоухане мири се испушта. Верујте, сви који су тада с њим били побијени свети су као и он, али само на поглавару показа Бог чудо".

Раваница је била поштована све од Дубровника преко Аустријске царевине, Пољске, Русије, Молдавије, Влашке, Бугарске, до саме Турске царевине.

Европски владари су манастиру даровали заштитничке повеље и дародавна писма. Тако су руски цареви Петар и Јован 1693. године дали за обнову манастира 50 рубаља и повељу којом се обавезују на годишњи прилог за манастир, а по који ће монаси долазити сваке седме године. Ова је повеља поштована од стране Русије кроз цео осамнаести век.

Осим у време ратова, манастир је имао посебну привилегију код турских власти тиме што је био ослобођен пореза (харача) и кулука (бесплатног рада за турску државу), уз обавезу да за војску даје једног, два или три оклопника.

Данас, манастир Раваницу посећују људи са свих континената. Долазе ту да виде, да се диве, и бар мало буду део тајне и чуда Божјег. Њима Раваница, Свети Лазар и свети Ромил Раванички вреде.

У прилогу коришћени:
Раваница 1391-1981 (Београд 1997.)
Живот Светог цара Лазара (Ђуприја 1989.)
Раваница - Др. М. Љубинковић

Више од половине ученика не иде у кладионице, јер клађење сматра за класичну коцку

Лидија Михајловић

Занемаривање и злостављање деце и младих

Неочекивани и непреместиви јаз између обожавања детета и детињства и мрачних бројки статистике о злостављању деце само је оквир у коме се појављује и збива злостављање као појава. Појава која је препозната као проблем, о којој се говори, која се истражује, која покреће на различите врсте акција за откривање и спречавање. Уместо да деца, као несамостална, ограничених моћи и зависна од одраслих буду предмет бриге и заштите, често су предмет немара, злоупотребе и других лоших односа на штету њихових потреба и интереса.

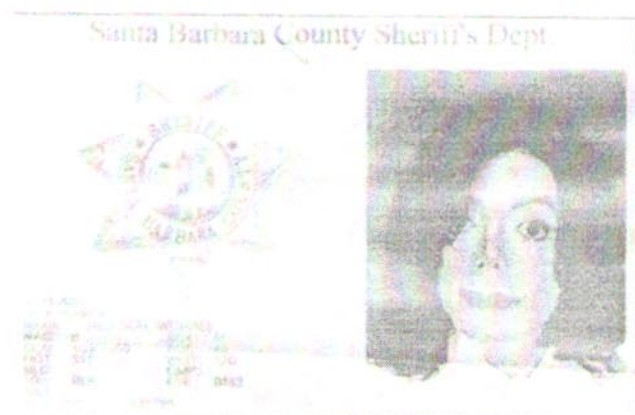
Врсте или облици злостављања

Под физичким злостављањем подразумева се наношење телесних повреда детету употребом физичке силе - непосредно (ударање, шамарање...) или коришћењем различитих оружја и других средстава (тровање, везивање детета...). Ту је и намерно изазивање болести код детета.

Сексуално злостављање укључује сваку форму контакта који се реализује у сексуалне сврхе, као и неконтактне активности као што су излагање детета погледу, воајеризам, приказивање порнографског материјала детету или навођење детета да се понаша на узрасно неприхватљив сексуални начин. Коришћење деце за проституцију, порнографију или на друге сличне начине сматра се сексуалном експлоатацијом деце.

Вероватно сте чули:

Мајкл Џексон, МТВ звезда и идол младих, више пута је оптужен за сексуално злостављање малолетних дечака.

Хакиф Бахтири из Крагујевца физички је, емоционално и сексуално злостављао своју децу користећи каблове, ножеве, клешта...

Пензионисани командант гарнизона Војске СЦГ у Вршцу, Александар Цветковић, осуђен је због сексуалног насиља над шестогодишњом и једанаестогодишњом девојчицом.

Тројица полицајаца из Смедерева тукли су и шиканирали групу младића, међу којима је један био малолетан, наневши им лаке телесне повреде.

У Београду је једна мајка, у стању душевног растројства, убила своје једногодишње близанце.

Јавне личности, чланови породице, службена лица - укратко угледни људи од поверења, а злостављачи! Застрашујуће, узнемиравајуће, шокантно! Сви они су за нас неки други, далеки, опаки људи. Има ли их међу нама? Је ли наше блиско окружење имуно на ове појаве?

Док је у Србији, злостављање деце ствар индивидуалних грешака и болесних појединаца, у гзв. демократској Европи је то већ развијени "бизнис". О томе сведоче и две велике афере у Грчкој и Белгији.

Полиција је (крајем фебруара 2003. год.) у Атини и на Криту ухапсила 11 "службеника и предузетника" узраста од 26 до 55 година, који су преко четири интернет странице ширили порнографске фотографије деце и заинтересованима заказивали оргије на више локација, међу којима је и бар Спајсис.

У Белгији је 1. марта 2004., уз обезбеђење 300 полицајаца почео процес века. Суди се човеку који је уз помоћ своје жене и још два саучесника отимао, силовао и убијао девојчице од 8 до 19 година (шест њих су већ нађене мртве). Оптужени се брани да није он за све крив и да је само "део шире завере педофила".

Одрасли емоционално злостављају децу кад год их одбацују, омаловажавају, учестало застрашују, изолују, чине их несигурним, када их експлоатишу или корумпирају, као и када од деце имају претерана и неадекватна очекивања.

Занемаривање детета подразумева пропусте родитеља или старатеља да детету обезбеде адекватну исхрану, смештај и одећу, или да пропусте да заштите дете од физичких повреда или других опасности, необезбеђивање одговарајуће медицинске неге и лечења, запостављање дететових основних, емоционалних и образовних потреба или напуштање детета.

Подсетимо се:

- мале деце, чак и беба, на хладним тротоарима нашег града са родитељима који просе;
- деце којима се свакодневно дешавају "случајности" због којих носе по неку модрицу на телу;
- деце која расту усамљена и занемарена у сенци својих успешних родитеља;

Међу три ствари, у школи, које се не свиђају ученицима, половина је уврстила ароганцију, и лош приступ деци појединих професора

епидемије тешке полне болести која се у нашој средини догодила пре неколико година, а којом је била захваћена и једна малолетница;

- деце разведених родитеља којој један од њих ускраћује контактирање са другим родитељем.

Ови и остали откривени случајеви тек су врх леденог брега потопљеног у море које га скрива, пуног не препознатих случајева злостављања деце.

Како су родитељи у васпитању одговорни за погрешно усмеравање деце најбоље сведочи случај Ернеста Хемингвеја и његовог сина.

Против своје воље, по жељи оца, Грегори се учлањује у ловачко удружење и против своје воље уписује медицину.

Често одлази у лов, а оцу је посебна страст била да гледа када син (тада још дете) убија слонове. Кад је Грегори убио деветог слона хтео је да престане, али је оцу био важан десети, јубиларни. Грегори, прича се, попије четири вискија и убије још једног. Прича се наставља тако што на очево инсистирање, син убије још осам невиних животиња: још два до великог тријумфа. Ипак, Грегори више не може: "Више никад нећу моћи убити ни једног слона. Не могу гледати кад се муче. Оче, жао ми је слонава."

Грегори се касније лечио од депресије, забрањен му је лекарски посао, а улицама Мајамија шетао је потпуно го. Тако је и ухапшен и касније нађен мртав у затворској ћелији (2001. год.).

Једном, пре тога, изјавио је: Потрошио сам милионе покушавајући да будем нормалан.

Има и међу нама родитеља посвећених клијентима и банковним рачунима и деце жељне емоционалне блискости, топлине и подршке. Лични однос међу њима замењен је комуникацијом захтевима, обећањима, новцем... Деца заустављена или ометена у развоју, узнемирена, тужна, злостављана, се не препознају.

Кристина Оназис, ћерка чувеног бродовласника Аристотела, је имала 19 година када је лудо залубљена остала трудна са лепим Денијем. Отац није дозволио брак јер је за зета хтео Питера, па је Кристина морала да се реши трудноће. После тога је, у наредних 19 година, имала десетину, што брачних, што ванбрачних веза, и неколико боравака у душевним болницама. "Милиони нису све што је потребно за срећу у животу.", тврдила је пре него што је, у својој 38. години завршила живот у санаторијуму покрај Буенос Ајреса 1988. год. (Ове, 2004. год., њена ћерка Атина имаће 19 година и покушаће да на Олимпијади освоји медаљу у коњичком спорту.)

Заблуда је или тачније бекство од болне истине да су само Кристина Оназис или Грегори Хемингвеј жртве својих моћних и успешних родитеља.

Ко су злостављачи?

Најчешће су то детету познате особе: родитељи или њихови партнери (очух или маћеха на пример), родбина (бабе, деде, ујаци, стричеви, браћа, сестре), пријатељи и познаници (бебиситерке, свештеници, комшије), вршњаци, наставници, али и странци. Искуство злостављања од стране познате особе дете суочава са конфузијом оданости, поверења, уздрганим самопоштовањем, бесом, страхом, тугом, обесхрабреношћу, неодлучношћу, стидом. Пријављивање се одлаже због страха, недовољно јасне свести о правима на заштиту и других разлога, али најчешће због неповерења у оне којима се случај може пријавити и њиховог односа са злостављачем.

Заштита деце

Искоришћавање деце, приказивање порнографског садржаја на Интернету, ТВ спотовима, новинама, па чак и на омотима жвака (!), грубо физичко кажњавање, повређивање или емоционално одбацивање деце, омаловажавање, застрашивање, експлоатисање, увлачење у секте или болести зависности, запостављање њихових интереса и потреба, тј. занемаривање, отворили су питање заштите права деце. Развијајући модел друштвене заштите злостављане деце и правне механизме за то, скоро све државе, па и наша, су усвојиле Конвенцију Уједињених Нација о правима детета.

Један од облика борбе против овог проблема је и информисање, подучавање деце о овом проблему, опасностима, њиховим правима, као и особама и институцијама које им могу помоћи у заштити од злостављања.

Један од облика борбе против овог проблема је и информисање, подучавање деце о овом проблему, опасностима, њиховим правима, као и особама и институцијама које им могу помоћи у заштити од злостављања.

То су:

- родитељи, блиски одрасли у које се има поверење,
- школски психолог (Гимназија - 470-622),
- психолог или дечји психијатар у Дому здравља - 471-850,
- полиција 470-092
- Центар за социјални рад 470-533
- СОС телефон за жене и децу жртве насиља - 011/645-798,
- СОС против сексуалног насиља 011/645-328,
- Инцест траума центар у Београду 011/324-3963,
- СОС телефон за људска права 011/311-1710

Обраћање некој од ових институција детету треба да помогне у процесу заштите и психичке рехабилитације, као и да допринесе покретању правног процеса и кажњавања.

Атмосфера на часовима је радна и пријатна сматра 12% ученика, а 46% увиђа да неки професори тешко контролишу час.

У нашој школи...

... је спроведена анонимна анкета у којој је учествовало 349 ученика (или 84% од укупног броја). Циљ анкете је био процењивање стања у поштовању дечијих права у нашој школи и локалној средини. Ученици су замољени да искрено и отворено саопште постојање личног искуства или сазнање о искуству неког њиховог друга или другарице са угрожавањем права или злостављањем.

Резултати указују на постојање личног искуства код трећине наших ученика са емоционалним злостављањем у школи, породици или међу вршњацима. Половина наших ученика познаје неког ко је доживео вербално вређање, исмевање, или омаловажавање у школи, као и у породици, док чак две трећине познаје некога ко је емоционално злостављан од својих вршњака.

Четвртина наших ученика је у гимназији доживела да добије нижу оцену из неког наставног предмета због недисциплине, а више од половине познаје некога коме се то догодило.

Деветнаест процената наших ученика има искуство кажњавања изо-лацијом, потпуном забраном кретања или дружења у својој породици, док 60% познаје неког свог друга или другарицу са сличним искуством.

Физичког угрожавања, ударања, шамарања батина нема у нашој школи, али је 14% наших ученика имало такво искуство у другој школи, док 32% познаје некога ко је у некој другој школи доживео физичко злостављање од запослених у школи. Физичку угроженост у својој породици је доживело 23% наших ученика, док половина познаје некога ко има такво породично искуство. Случај физичког злостављања међу вршњацима познаје преко 50% ученика.

Сексуално искоришћавање (које се најтеже препознаје и пријављује) по налазима анкете, присутно је у ретким појединачним случајевима. Издваја се 16,6% ученика који имају сазнање о сексуалном искоришћавању међу вршњацима.

Међу вршњацима постоји један специфичан облик угрожавања принуђивањем, претњама на давање новца или услуга (тзв. рекетирање). Три процената наших ученика је навело да је то лично доживело, а 26% да познаје неког коме се то догодило.

Девет процената ученика у анкети је навело да им је неко у близини школе нудио дрогу. Ово указује на чињеницу да је дрога лако доступна, али и да није не могуће открити где је, ко и на који начин растура.

Пет процената наших ученика већ је било у

прилици да тражи помоћ због злостављања или угрожавања права. Испитујући колико су информисани о институцијама и особама којима се могу обратити за помоћ добијен је податак да 40% ученика нема одговор на то питање. Остали пре свега наводе полицију, психолога, роди теље, Центар за социјални рад.

*Угледни људи од поверења, а злостављачи!
Застирајујуће, узнемиравајуће, шокајуће*

Насупрот мрачним бројкама које говоре о броју деце чија с права угрожена стоје

бројни примери емоционално стабилних, топлих и деци посвећених родитеља. То нису идеалне. Богом дате особе, већ обични људи по некад уморни, нервозни, али спремни да своје родитељске грешке примете и исправе. Спремни такође да се саветују са пријатељима или стручњацима, да погледају ТВ емисију о родитељству, да прочитају чланак у новинама који говори о развојно-стимулативним васпитним методама и пре свега да препознају праву меру опомене, критике, казне и пре него што их изрекну размисле о смислу и последицама.

Центар за социјални рад у Ђуприји је од фебруара месеца почео организовано да ради на **Заштити деце и омладине од злостављања**, формирајући мулти-дисциплинарни тим (стручни радници Центра, представници полиције, тужилаштва, суда и Медицинског центра), који има задатак да у сваком моменту по сазнању да је неко дете злостављано пружи адекватан облик заштите.

СВАКО МОЖЕ ДА БУДЕ ЖРТВА ЗЛОСТАВЉАЊА

**Злостављање и занемаривање је много
чешћа појава него што се обично сматра .**

*Не окрећите главу
када некога злостављају,*

БУДИТЕ ХРАБРИ!!!

**помогните жртви злостављања, обавестите
станицу полиције, или жртву злостављања
упутите на**

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД -ЂУПРИЈА

дежурни телефон: 035 470-533 од 00-24 часа

У нашој школи, ученицима се највише свиђају друштво, професори и музика

Тања Стефановић, 4/3

То и мени може да се деси

- Чули сте, вероватно, за самоубиства двоје ученика једне београдске гимназије (припадника сатанистичке секте) која су показала да је враг и у нашој земљи однео шалу. Већ сама чињеница да су актери догађаја наши вршњаци, довољно говори о опасности која нас вреба. Због тога, искључимо све фразе типа: „То мени не може да се деси!“.

- Драги мој, млади човече, отвори четворе очи и чувај се:

- Ако те неко у школи, продавници, на улици (или долази кући) упорно искушава необичном примамљивом причом, шареним часописима и брошурама, и хиши колачићима;

- Кад на интернету наиђеш на сајт са чудним садржајем и порукама: „Смањи ризик да будеш убијен“, или „Силе мрака и пакла“, и слично;

- Кад те позивају на ноћне састанке и дружења затвореног типа;

- Кад себе представљаш као особу слабу и огорчену животом;

- Кад, по сваку цену, покушаваш да будеш авантуриста спреман на све;

- Чувај се оних који те зову да уништите зло и стварате нови свет пун „толеранције и хуманизма“;

- Оних који ти нуде готова решења за све твоје проблеме;

- Оних који родитеље окривљују за несигурност, незадовољство и несавршеност деце, и твоју;

- Оних који хоће да те издвоје из твог друштва и понуде „сјајне нове“ ствари;

Милорад Чавић, светски рекордер и европски шампион на 100м делфин, студира на универзитету Беркли (САД) каже да је тамо „ин“ бити у неком „братству“: „Све је подељено по братствима, свако припада некоме. Био сам кратко у једном али све се своди на однос робова и робовласника. Млађи студенти морају да се доказују и слушају, на пример, када ти старији брат тражи пицу у „три ујутро“ ти мораш да му је донесеш.“

(Вечерње новости 31.12.2003.)

- Оних који ти кажу да живот не вреди и да ти ниси ништа у њему;

- Чувај се пропагатора вере и спасења, ако нису од твог оца и твог деде препоручени;

- Разних непрофитабилних и невладиних организација иза којих се крију секте, чувај се!

Чувај се и знај!

- Нормално је да ми, млади људи, не можемо сами да нађемо излаз из неких животних искушења. То се дешавало и нашим старима.

- Кад имамо проблем, обратимо се: сестри, брату, мајци, оцу, ујаку, тетци, баби, деди, добром другару. Кад имамо проблем, слаби смо и треба да „бежимо“ од непознатих.

Ево песме секташа:

Ми смо дивна и срећна група људи
зато с нама и ти буди!

Дружимо се, радимо кул ствари,
желишлепа кола, новац, пријатеље,
испунићемо све твоје жеље.

- Не питајмо се: шта је љубав? И шта је другарство. Већ питајмо: ко је љубав и ко је другар. Не тражимо већ чекајмо стрпљиво. Љубав се нада љубави. Другар очекује другара.

- Не будимо лењи и неодговорни, а своје резултате прихватимо разумно као што прихватамо своју телесну висину или боју очију. Могућност за напредовање у животу је увек отворена.

- Доказујмо се у породици, у улици, међу другарима. Препознајмо себе у школи, уметности, спорту и не гордимо се сувише. Нас изводе на пут старији наши, а ми ћемо тек нашу децу да изводимо и стичемо заслуге.

Секте су организације које имају неко биће, идеју или ствар у коју слепо верују и којој се покоравају - она за њих представља симбол. Свака секта на себи својствен начин, кроз програме измене мишљења, убеђује у своје идеје и тотеме. Тако се успоставља равнотежа истомисљеника али и психичка зависност чланова.

- Боље је да од родитеља мање тражимо новац и привилегије а више да тражимо пажњу и близину.

- Кад год су „стари“ сувише попустљиви према нама помислимо да нису можда „дигли руке“ од нас. Опоменимо их да на то немају право!

- "У Србији је 85% становништва православне вероисповести. Не стидимо се отићи у цркву; не чекајмо, већ починмо са читањем Књиге (Нови Завет). Веровање Јеванђеља Христово је одлична одбрана од секти." (препука уредника листа).

Увек се сети:

- Негативне последице уласка у секту су неизбежне и трајне.

Постоје: верске, сатанистичке, психо (терапеутске), политичке и комерцијалне секте. **Нема безопасних секти.** Све оне разарају личност чланова али су посебно опасне сатанистичке.

- Шансе да се онај који је ушао у секту, извуче из њених канџи су минималне;

- Какви год да су наши ближњи, ипак они имају само нас, а ми само њих. То се увек и свуда показало извесним;

- Тата, мама, хоћу да разговарамо! Имам проблем! Опростите ми, помозите ми!

Драгана Грујић

Шта пропуштам на Нету

Па наравно - ако ви или ваш пријатељ имате комп. сигурно сте већ искусили чари сурфовања, четовања и осталих занимљивости које интернет нуди.

И колико год да је претраживање Нет-а корисно и јединствено искуство, да ли сте сигурни да знате чему се све излажете од оног тренутка када се уконекујете у тај виртуелни свет, а да притом не мислим на "скупљање" хрпе вируса које вам могу чак и "појести" хард-диск.

За неискусног сурфера (а исто тако и за искусног - зашто да не?) WWW (World Wide Web) може бити опасно место!!!

Непредвидљиви свет најразличитијих информација, текстова, слика, анимација колико делује фасцинантно, лако и неочекивано може показати своју тамну страну.

Док сатима седите зурећи у монитор и чекате да се "отворе" поједини сајтови, па имали и двадесетједну, заболеће вас очи, а да не говоримо о леђима, рукама и сл., јер наше и најбрже везе су прилично (да не кажем очајно) споре. Уз то иде и нервоза и то не само наша... - телефон је заузет сатима (ретки су они са два броја), а треба оправдати и велики износ телефонског рачуна.

Међутим, то је само почетак...

Ако сте наоружани стрљезем и имате прилично толерантне родитеље (који ће плаћати телефонски рачун), слободно "полетите" галасима светске мреже где можете наићи и на:

- масу бескорисних и застарелих информација којима је интернет преплављен, а које вас засинају са свих страна, на свим претраживачима;

- да не причамо о страницама које се саме отварају, и на којима се нуде "сумњиви" садржаји како би нам одвукли пажњу и потерали на ту страну. При том не мислим само на порнографију, већна све оно што може лоше да утиче на сваког иоле нормалног човека.

- деловање секти и осталих организација (екстермних као сајантолошких и сатанских) које маме и закупају дух са садржајима који су тако лепо упаковани да не посумњате куда вас воде и како ће бити њихово крајње дејство на вашу личност.

- Маса наизглед безазлених ствари које имају скривене поруке, страшне слике или видео клипове реалних убистава, клања, разних људских несрећа које је боље не видети.

- Ту је наравно (читај: незаобилазно) и секс. Статистика каже да је управо то, секс, најчешће уклицана реч на претраживачима, јер то је тема која најчешће закупа сваког првенствено младог човека. Међутим, то ће вам открити врата порнографије, а ничег корисног што би сте могли да сазнате на ту тему. То су углавном настраности и гадости сваке врсте, јер на Нет-у

нема цензуре ни контроле онога што се објављује (свако понаособ је одговоран за садржај свог сајта или презентације?! - шта год то значило).

- Такође можете наићи и на

"интересантне" предлоге и молбе типа: Потребан ми је новац - пошаљите ми га. (у Америци је то помало и превазиђен начин просјачења - "помозите - пошаљите ми само један долар да решим све своје проблеме, или просто да се обогатим"), што је некоме успело: или захтеви као: "наручујем убиство своје бивше девојке - исплата по обављеном послу";

Пошаљите, да лепо живим

- Нуде се "фатална" познанства за све оне (мање-више очајне) који траже своју другу половину преко интернет, а која се претварају у случајеве силовања, разних малтретирања или чак и убистава што наравно није правило али ко зна...

Трећина наших ученика гледа ТВ више од три сата дневно, а петина игра стално компјутерске игре

- Рецепти за прављење бомби и других експлозивних коктела изазвали су масу лакших и тежих несрећа, чији су актери углавном били радознали клинци, несвесни висине ризика и опасности којима се излажу, али када је већ **п о н у ђ е н о , з а ш т о н е** пробати?!;
- И тако даље.... од некорисних и непотребних ствари у виртуелном свету Светске мреже тешко је одбранили се, а њихов једини циљ је да вас што дуже задрже на вези и да што више манипулишу вашом пажњом - ви размислите због чега!!!

И таман кад помислите: "Доста је било!", схватате како сте "навучени" и да сте постали још један интернет манијак и зависник јер увек постоји још много тога што нисте видели, где нисте били, и још маса оних са којима можете, а нисте четовали, игрица које можете у мрежи од куће са другима одиграти, маса ствари које можете даунлодовати и тако,... у недоглед!

А сати пролазе,...., ноћ је тако кратка,....

Размислите: није све на штету, али није ни на корист!

Треба бити умерен (као и у свему другом) и знати када и још можда важније где је време да се стане, јер ко зна шта пропуштате у стварном свету?!

Зоран Јоксимовић

Куцање које живот значи

Још нам је свежа ТВ слика младог мађарског фудбалера који напрасно умире на фудбалском терену док му судија показује жути картон. Сличне сцене умирања младих спортиста постају свакодневница. Поставља се питање: може ли један нежан орган да издржи све напорне модерног гладијаторства које му намеће савремени свет. Парола бити бржи, бољи, искључиво први инкорпорирана је у сваком од нас.

Са анатомског и физичког аспекта срце је механичка пумпа, са филозофског место где станује душа, што би потврђивала узречица коју често упућујемо једни

другима - Ти немаш срце. Сви лепо и ружни тренуци у животу се одражавају на рад срца: најчешће примећујемо да ради брже. Бог нам је дао само једно срце па је прва порука - Чувај своје срце.

Човек и друштво еволуирају, па се и срчана патологија мења. До пре 20-ак година, доминирале су урођене и стечене срчане мане, коју су се најчешће откривале тако што је лекар чуо неки шум слушалицама. Захваљујући савременој технологији, а пре свега ултразвучној дијагностици, данас се срчане мане правовремено откривају, урођене чак и интраутерино, а напретком кардио-хирургије може се обавити корекција и најкомпликованијих мана, а развојем интервентне кардиологије многе мане се могу кориговати и без отварања грудног коша. Што се тиче стечених мана за живота, оне су најчешће биле последице прележане, а не лечене гнојне ангине у детињству, тј. стрептококне инфекције. Захваљујући проналаску антибиотика, пре свега пеницилина поменута болест која се зове реуматска грозница је практично искорењена, па је и појава стечених срчаних мана сведена на минимум. Пример фудбалера Кануа коме је, када је прелазео из Ајакса у Интер откривена срчана мана, која је коригована хирушки и он данас игра професионално у Арсеналу.

У данашњој патологији доминирају болести срчаног мишића и срчане марамице, коронарна болест као последица атеросклерозе, као и аритмије. Коронарна болест је болест крвих судова срца. Огледа се у сужењу крвних судова таложењем у њихове зидове масних и других штетних материја. Услед сужења лумена смањује се доток крви и ткиво које не добија довољно хранљивих материја, изумире. Облици ове болести су: Ангина пекторис, инфаркт срца, и напрасна смрт због инфаркта срца. Главни симптом - бол у грудима. Узроци су пушење које је све распрострањеније код младе генерације, неправилна и прекомерна исхрана, физичка неактивност, шећерна болест, кокаиноманија. Најмлађи човек кога сам лечио до сада од инфаркта имао је 23 године. Коронарна болест је подмукла болест, и с обзиром да све више напада млађу популацију, задатак је појединачна, лекара и друштва да се правовремено ухвати са њом и коригује све стечене наследне факторе, некада је Бијело дугме певало - Доживети стоту.

Узрок су најчешће вирусне инфекције које понекад могу бити баналне без њемјерајуре са обичном шмрквицом или гребанјем у грлу. Симијоми су замор, малаксалосиј, сув кашаљ и нејравилан рад срца.

Болест срчаног мишића изазива проширење срца и најчешће је код младих људи последица запаљења срчаног мишића - Миокардитиса. Узрок су најчешће вирусне инфекције које понекад могу бити баналне, без температуре са обичном шмрквицом или гребанјем у грлу. Симптоми су

Да никада нису пробали дрогу, тврди 81% наших ученика.

замор, малаксалост, сув кашаљ и неправилан рад срца који може бити праћено лупањем и прескакањем срца. Услед оштећења срчаног мишића, долази до његовог истезања, срце уместо облика елипсе добија облик лонте па сходно Лапласовом закону губи способност да пумпа. Ако се правовремено открије може доћи до потпуне репарације, у противном воде у трајно проширење што узрокује скраћење животног века. Многи вируси могу да изазову оштећење срца, али најчешће помињани вирус је коксаки, који има много подврста, али су само неколико штетни по срце. Оно што је важно - само индиректно доказујемо присуство вируса одређивањем концентрације антитела која нам говори или да је вирус присутан или више, да смо некада били у контакту са њим. Чак понекад и биопсија срца не може да нам да одговор да ли је вирус присутан. На жалост, одређивањем концентрације антитела баве се многе неспецијализоване лабораторије, нарочито приватне па су резултати непоуздани и уносе панику у родитеље и децу, тако да су ординације пуне услахириених

мајки које говоре - Моје дете има коксаки. Родитељи постају психички оптерећени, забрањују деци било какве напоре, а деци у почетку буде интересантно јер не морају да раде физичко, а и привилеговани су у породици, почев од пажње па надаље, и више их нико не може разуверити да нису болесни. Ово је још један пример обогатавања земље Србије. Тим је пре задратак доктора деликатан, и све више до израза долази гесло - Примум нон nocere (Не нашкоди). Myocarditis код младих људи је буран, и често се трагично завршава, сведок сам таквих ситуација. Савет - свако грипно стање треба да се одлежи и за то време не упражњавати физичке напоре. И случају сувог, досадног кашља или неправилног рада срца које први пут региструјеш - одмах се јави лекару. Пример - кошаркаш Тарлаћ кога су на почетку каријере прогласили једним од највећих талената није играо годину дана због сумње на Myocarditis, чак ни биопсија миокарда није могла да реши дилему.

Чест проблем младих су им напади лупања срца које називамо пароксизмалне тахикардије. Делимо их на коморске и преткоморске. Коморске су опасније и њихов узрок је генетски наслеђена конституција код проласа митралног залиска и миокардитис. Преткоморске су чешће код женског пола и први напад почиње у раном детињству или у

пубертету када особа изненада осети јако лупање срца са преко 200 откуцаја у минути, праћено недостатком ваздуха, омаглицом и страхом. У том тренутку је најважније контролисати панику и ако напад не пролази, јавити се лекару. Најчешће такве особе имају потпуно здраво срце и не треба им забрањивати физичке активности, сем неког рада на висинама. Временом такве особе науче неки маневар који им помаже да саме прекину напад - нпр. чучањ, напињање, умивање хладном водом. Оно што је јако важно а то је психолошки приступ, јер временом постају депресивне и живе у страху ишчекујући нови напад.

Један од честих разлога посети кардиолошким ординацијама је и пролапс митралног залиска. Најчешће су те особе упућене јер је неко чуо шум на срцу, регистровао прескакање срца или се особа жали на неке тегобе у грудима. У питању је

Ординације су пуне услахириених мајки које говоре: "Моје деце има коксаки".

генетски склоп праћен мршавошћу и штркљавошћу, сколиозом, гипским зглобовима, и лабавим и гипким залисцима. Стање је

најчешће бенигно, мада у једном мањем броју може да пређе и у праву срчану ману, нарочито ако дође до инфекције залистака, па се тим особама препоручује антибиотска заштита пре хирушких и стоматолошких интервенција.

Данашња омладина је много више изложена пороцима савременог света, почев од наркоманије, таблетоманије, алкохола, пушења, страхом од АИДС-а, даноноћним седењем уз компјутер, стресовима које изазива нова технологија. Све се то одражава на психо-физичку хармонију организма, па и између осталог на срце. Наркомани који су на интравенском хероину поред хепатитиса, често обољевају и од упале срчаних залистака - обољење се зове инфективни ендокардитис и још увек је смртоносно. Сва стимулативна средства делују токсично на срце, а о дувану и алкохолу је већ било речи.

На крају бих хтео да се захвалим главном уреднику и читаоцима гимназијског часописа АВАНГАРДА на могућности да младе људе упутим у проблеме које их очекују у будућности. Ово је најмање што могу да учиним за своју бившу школу која ми је дала знање, образовање и у мене уградила морал. Вечно ћу се сећати тих дивних људи.

Да је љубљење на ходнику или учионици, ружно и недолучно мисли четвртина наших ученика, док чак 66% то сматра посебном инспирацијом која никог не угрожава

Предраг Поповић, 4/3

Клонирање куда иде овај свет?

Све су учесталије расправе на ову тему. Чак је недавно завршена и једна серија са том тематиком. Лукас и Ђого су браћа близанци. Њих неизмерно воли кућни пријатељ др. Албијери, а посебно Ђога. После његове изненадне смрти доктор ће покушати да клонирањем Лукаса поврати Ђога. Из тог процеса настаје клон - Лео, физички идентичан близанцима. Али са њим долази безброј питања која за сада остају без одговора. У серији је приказано да је Ђого исто што и Лео, али да ли би тако било и у природи? Да ли ће оригинал и клон имати иста интересовања, способности, хобије, исте моралне вредности? Одговор на ова питања је НЕ.

По психологији, једна од најважнијих појава које утичу на изградњу профила личности јесу социолошки услови. Ту спадају средина и друштво у коме се човек налази, живи, ради, и обавља свакодневне послове, као и пријатељи у чијем је окружењу.

Оно што је исто код оригинала и клона је да имају исту генетску структуру, док је све остало, различито. Њих двојица су расли у различитим социолошким условима. Док је један био богат и уживао у лагодностима живота, други је побегао од куће и путовао по свету, састављао крај са крајем. Дакле њихови профили не могу бити исти, па ни њихова интересовања, хобији, и моралне вредности.. Наравно, због генетске сличности, они могу бити слични, али не баш и идентични. Клонирање Албијерију није гарантовало да ће клон бити исти као и оригинал, да ће Лео волети Албијерија као свог оца

Са становишта грађанског морала о клонирању не вреди дискутовати. Неки научници су за клонирање, док су други против. Поставља се питање шта је клону човек од кога је узета ћелија? Да ли је он њему отац зато што је он давалац ћелије, или брат или сестра пошто клон није настао природном (класичном) репродукцијом већ генетским инжењерингом односно једним видом вештачке оплодне. Затим се поставља питање јединствености клона и човека. Да ли је давалац изгубио јединственост, непоновљивост, нешто чиме се разликује од свих осталих људи, тиме што је дао свој ДНК? Да ли ће клонирање уништити материнство и угрозити, и дестабилизovati темеље породице (и онако пољуљане због неколико ратова, немаштине и пада моралних вредности)? Које је његово место у породици и друштву. Може ли фалсификат бити исто

Шта је клону човек од кога је узета ћелија?

што и оригинал? Ово су само нека од питања на која научници не могу да дати одговор.

Да ли религија подржава клонирање или не? Наравно да не. Религија сматра да клонирање убија самог Творца, свевишњег Бога који нас је створио. Одакле људима право да се играју људским генетским материјалом, да стварају клонове? Тиме би смо довели у питање човечанство као и наш опстанак. Шта се дешава са човековом душом? Треба ли ићи против Бога и мајке природе?

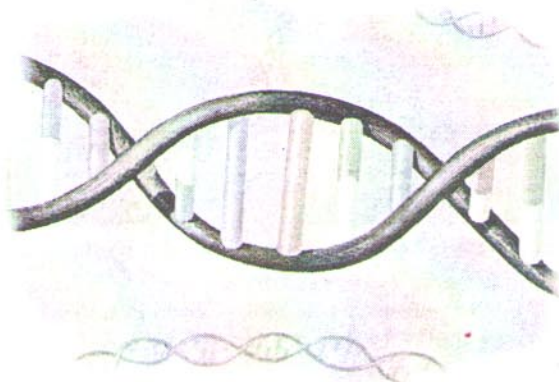
Неки научници биоинжењеринга су за клонирање. Они то своје убеђење образлажу тиме да би терапеутско клонирање много значило људима.

Наиме, терапеутско клонирање би омогућило да се само одређени орган клонира, и поново створи. Тај клонирани орган би заменио оштећени или оболели орган. Такође, они кажу да би то била могућност да стерилни родитељи добију своје потомке, али и да би се биоинжењерингом и клонирањем додатно расветлио рад гена. Биоинжењери би могли да том детету отклоне неке латентне (неактивне) гене оригинала које проузрокују многе болести.

Други пак научници кажу да клон брже стари, и да је имуни систем клона другачији од имуног система "оригинала", као и то да клонови пате од многих тешких болести. Најбољи пример тога је прва

Сваки четврти ученик, свесно се определио да са сексуалним односима сачека до пунолетства, или чак до брака.

клонирана животиња овца Доли, која је недавно угинула. Да ли то значи да би и клониран орган, брже старио, и имао мању отпорност према вирусима и другим отпорност према вирусима, и другим микроорганизмима? Такође постоји и могућност злоупотребе клонирања и генетског инжењеринга у циљу стварања генетски побољшаних група људи (војника, ратника, робова итд.), или да се приликом клонирања, случајно, изазове нека мутација. Да ли ће нам клонирање због својих лоших страна доћи главе, (као што нам индустријализација полако али сигурно долази главе стварањем озонских рупа и појачаног ултра-виолетног зрачења), или ће због добрих страна пружити нешто ново, револуционарно? У људима постоји велики страх од свега што је ново, револуционарно. Да подсетим да се тај страх јављао и у претходном веку приликом првих операција трансплантације органа или вештачке оплодње.

Најновије вести из овог дела медицине су да је Европска унија одобрила истраживања на ембрионалним ћелијама, што је увод у клонирање. Тако се земља као што је Немачка нашла у парадоксалној ситуацији да учествује у нечему што је на њеној територији забрањено. О томе један њен посланик каже: "Како својим бирачима да објасним да ће се новац убран од пореза трошити и на убијање јошнерођених људи." С друге стране, Северна Кореја је прва у свету клонирала тридесет људских ембриона.

Сигурно је да клонирање ствара много дилема, и да постоје и добре и лоше стране клонирања, али ја сам желео да вам представим чињенице. Овим чланком сам хтео да Вас натерам да размишљате о клонирању и да, уколико немате своје мишљење о овом питању, сада га створите.

<http://www.woohoo.co.rs>

<http://www.hc-zin.co.rs>

Весна Антић

30 ГОДИНА ШКОЛЕ ЗА МУЗИЧКЕ ТАЛЕНТЕ

Већ издалека се чини као бескрајна срећа, магличаста и по мало нестварна. Кад одшкринем врата преплави ме помешаност тонова и емоција, шум бреза и виолина, љубав и понос што таленти већ 30 година успевају да негују изузетну осетљивост на музику у сваком кутку ове највеће "музичке дворане" на свету.

Начињена је од визија, од модела Мењухинове школе у Лондону и Централне у Москви, како би неговала музику свих гудачких инструмената. Заслужни за стварни живот ове школе, њене награде и признања, постојање у музичком животу ове земље су ФМУ Београд, оснивач школе проф. Лазар Марјановић, као и СО Туприја. Прво је школа трајала осам година а сада је десетогодишња; и ствара професионалне музичаре.

Велика музичка имена и у светским размерама су некадашњи ђаци школе: Зоран Стојановић, професор на Џулијарду и солиста широм света; Гордан Николић је концерт мајстор Ленодоског Симфонијског оркестар; Имре Калман је светски челиста који је учио и код А. Наваре, а после Јапана и САД-а ради у Новом Саду; Маја Аврамовић је у Берлинској филхармонији; Ласло Фогараси је дипломирао код Т. Варге и има свој камерни оркестар у Фрајбургу; Виктор Узор је дипломирао и докторирао у САД-у, а Гоца Хајдуковић, после Московског конзерваторијум а ради као асистент проф. Ирине Јашвили.

На почетку трептај ока, секвенца, да прети осете жице, да осете везу и препознају себе између жица и струна, тик уз танану душу самог инструмента. Затим пробуде гудало које попут невидљиве нити спаја сопствене снове, страхове и стварност. А онда науке да чују склад и хармонију, да дрхтајем прста пронађу јасноћу у изражају, тачност и чистоту чаробног тренутка обојеног музиком. Некад у тражењу између етида и скала, а затим у осмишљавању Лалоа, Бруха или Чајковског, до тренутка када широм отвореног срца, у потпуном унутрашњем миру, не постигну склад ритмова и тонова. У тој испреплетаности и узајамности учења и усвајања гудачке технике и лепоте музике, у том непрекидном трагању изграђује се сопствени музички идентитет деце Школе за музичке таленте, већ тридесет година.

Особина "бити вредан" се највише цени (60%) код тупријских Гимназијалаца
За њом су "бити одговоран" (47%) и "бити упоран" (40%).

У скорије време, Биљана Китановић је специјализирала барокну музику у Базелу, Драган Ђорђевић (који је иначе из Туприје) је на специјализацији у Есену, а Иван Китановић је вођа контрабасиста у Бечким симфоничарима, Иван Перчевић је освајач бројних домаћих и иностраних награда (примљен је на Чулијарду у Њујорку, али је због личних разлога одустао). Има и успешних бивших ђака који раде на нашој музичкој сцени; у Београдској филхармонији Мирослав Павловић, у Радијском оркестру Катарина Миленковић као концертмајстори. У оркестрима Д. Сковран, Свети Ђорђе и Краљевским гудачима Свети Ђорђе већину музичара чине бивши ђаци ове школе. Они су после школовања успели да сачувају своје камерне асамбле; квартети Трајковић, Цветковић, Зазровић, Милићевић - победници у Дубровнику 2001., Китановић, Понтовић, Мирковић, Сретеновић - представници "Балканског оркестра мира" 2002. Рад ове школе креиран је залагањем професора са посебним препорукама ФМУ, почев од проф. Ј. Марјановића, В. Марковића, И. Ј. Николића, и В. Јаковчића (који је био професор и члан трија: А. Прегер, А. Павловић, који је садашњи музички руководилац школе)

Коларчева задужбина, децембар 2003.

Док одјекују завршни акорди "Кармен свите" чују се аплауз и овације одушевљене публике што подсећа на тренутке свих међународних признања почев од Италије, Мађарске и Белгије. Публика испуњена емоцијама скандирала је таленту, раду, професионализму, полету и раздраганости, бивших и садашњих солиста, оркестру, и проф. Берђу Зазровићу који је све објединио у свечаној задужбини Илије М. Коларца.

Нисмо у могућности и објавимо све: предности имају најинтересанијим садржајима. Охрабрујемо ујорне доћи ће на ред. Нема ограничења за теме које интересују и окупирају младе, што не значи да одбијамо старије.

Уредник

Пост - најбоља дијета

После деценија неверовања, гажења по сопственој традицији, култури и вери, задњих неколико година јавља се једна врло позитивна ствар - повратак православљу. Ипак, после тако дугог периода неверовања, или бар скривеног веровања, долази се до многих заблуда и непознаница што се одражава у виду појаве све већег броја секти, на које се обраћа све више пажње; пише свакодневно у новинама. Међутим нико се не пита шта је са грешкама и незнањем у нашем "одскорашњем" православљу па тако на улици све чешће можете чути реченице као што су "постим, много сам се угојила", или "постим, морам мало да смршам"... Тако се намеће питање - шта је то пост?

Прави хришћански пост свакако није дијета већ духовно и телесно прочишћење. Код православца постоје четири велика поста: божићни, ускршњи, петровски и великогоспоински пост. За време њих се једе поврће и воће искључиво на води, сем у дане када су велики празници, када се може јести и на уљу, као и риба, а алкохол се не конзумира све време. Такође се треба држати подале од цигарета и осталих штетних материја.

Оно што је најважније је да за време поста се не треба свађати, мислити лоше другима, лагати и псовати, а треба што више праштати и помагати другима. Научници задњих година све више истражују феномен поста, и по последњим информацијама, дошли су до закључка да помаже у лечењу многих болести, као и у њиховом спречавању. Оно што такође можете добити пошћењем је очвршћавање карактера, самоконтроле, самокритике, схватање сврхе самоодрицања, спознавање правих вредности и још много тога.

Дакле прави пост, без размишљања на начин сад сам "појела јабуку, шта ћу вечерас?", може вам само донети никак одузети. Донеће вам најнеопходније у овом тренутку, а то је трпеливости и разумевање других а посебно свест о томе да смо пре свега хришћани, а тек онда православци што ће довести до разумевања различитих и другачијих од нас, било по вери, било по нечему другом.

Милена 4/2

"Само овај пут"

Сретала сам добро ситуиране и лоше ситуиране наркомане. Ови први користе "финију" дрогу, и служи им често за истицање у друштву. Ови други беже од неподношљиве стварности и недостатка решења у животу.

Када сам питала једног за осећај после првог "дима" (којим најчешће почиње "каријера") причао ми је: боље чујеш, све изгледа светлије, јачих боја, тело као да губи тежину, предмети су другачији, нова је веза са реалношћу... (пазите, наставак овакве приче, обично су иглама избодене вене на рукама).

Други ми је причао како је рано пропушио. Каже "цигарете су ми биле слабе и досадне, хтео сам нешто јаче. Мислио сам: "није то ништа; и, нисам ја наиван - само овај пут." Задње речи су у мом саговорнику изазвале огорчење и бес. Онда је викао на мене: "никада немој да кажеш, немој ни да помислиш - само овај пут!". Желео сам да - прича ми даље - нешто лено, јер живот је превише монотон и сив. Сад ми је живот, брате, много бедак. Кад узмем "ово", летим ал једино што није кул је то што брзо паднем."

У новом примеру: он и она, нису имали пара за "порцију". Искористили су оно што се нашло у кући - сируп против кашља - убрзо се појавио неки нови страх - прича он. Светлцуло ми је пред очима, нисам могао да повежем мисли; тело као да није било моје. Надао сам се пријатном сањарењу. Хтео сам јаку сексуалну жељу и фантазију. Уместо тога, нисам осећао леву страну тела: ни руку ни ногу."

Преко ова три примера, хтела сам да све нас опоменем да су они који хоће да дрогама добију задовољства и сласт живота, губитници у свему. Они што нису хтели ничег да се одричу самог се живота одричу. Они што нису имали храбрости да се боре са обичним изазовима сада као наркомани, се боре са ужасима и "аждајама".

Ми који смо јошувек ван дроге, треба да прихватимо живот у свој његовој разноликости. Кад нам треба помоћ, обратимо се блиским и драгим људима и покажимо пуно, пуно стрпљења.

Марија 4/3

Док сам читао "О васпитању деце" Ј. Златоустог

Кад год се омладина стављала у први план и проглашавала напредном, препаветном, савременом, иза тога се крила нека подлост и превара са тешким последицама по саму омладину

Очеви и мајке, зар нисмо примили улогу васпитача деце као и одговорност. Деца могу бити бистра,

спалажљива, скромна, дружељубива, стидљива, храбра, амбициозна, "мале злоће"; али деца никако нису: искусна, постојана, разумна, чврста, мудра, препаветна. Учимо их зато и држимо строго док не видимо да знају са својом децом. Будимо им светло докле им је то потребно. Хранимо их љубављу, дуго и стрпљиво.

"Доста је ученику да буде као учитељ.", зато будимо учитељи достојни најбољих ученика. Учимо децу да чине што је право и добро, да не захтевају непотребно и блага овог света да цене онолико колико она и вреде. Упутимо их у разликовање отворености од дрскости, храбрости од неправде, човекољубља од расипништва, независности од богатства; и да је добро владање важније од оштроумља, а морални лик и дело важнији од речи и речитости. Трудимо се да буду штедљиви, да господаре страстима, да буду љубав, да граде богатство у врлинама.

Младост је необуздана и неукротива, зато ми родитељи и имамо огромна права од почетка. Тешко је и по некад нас жалости кад деца стављамо забране и лишавамо их задовољстава, али се та жалост окрене касније на радост. Кад чујем: "како друга деца тако и моје" или "ја сам њему све препустио", најчешће помислим на бежање од светих дужности и издају родитељства.

Забрињавајуће је што данас готово не можете чути нашег ђака да каже: "Мој отац сматра" или "после разговора са мојом мајком", или "мој отац ће се томе противити". Уместо тога чујете: "ја мислим", "ја сам одлучио", "убедићу маторог"

Подстрек удаљављања деце од родитеља даје западни свет, који је на штету будућих генерација, измислио "проглашавања" самосталности и рано одвајање деце, уместо нормалног и постепеног стицања зрелости младих људи. Код нас је та грозна замена прихваћена најпре у градским срединама, па је у њима и највиднија криза "савремене" породице. Села су још увек релативно здрава, али колико ће још издржати.

Љубазна децо, ученици! Родитељи су ту да их питате и послушате. Тражите од њих усмерење, потпору, љубав, а на крају тражите и одговорност, која би само за ваша млада плећа била претешко бреме. Чувајте се и будите на одстојању од свих супростављања "старог" и "новог" времена. Не верујте онима који одбацише "застарела" и прихватише "модерна" схватања. Ослушкајте глас што прича о "чудној и језивој тајни живота и смрти". Ето, живот је тајна коју ћете више и лакше откривати оснажени близином мајке и оца. И брата. И сестре.

Са надом у будућност породице,
Срећко.

Две трећине наших ученика гледа на хомосексуалност као на неприродну и срамну појаву

САН

Сањам,
ја девојка,
а ти сунце,
па ти нудим
наго тело.
Сањам,
дишем,
а ти ваздух,
па ми тебе
пуне груди.
Сањам,
да мрем
ти - смрт моја
па сам срећна
што умирем.

Боба

ПЕСМА О ПРВОЈ ЉУБАВИ

Био си моја прва љубав
волела сам те песмама,
али сада и њих нема више...
Сад смо сада само странци,
а били смо птице полонљених крила,
а били смо јабланови лета,
а били смо бреза што је гране свила.
Сада смо само странци,
а били смо јесење кише,
и пролећно цвеће и пахуљице зиме.
Био си моја прва љубав
сад си песма на жутом листу
сад си туга око мог срца.

Цвету мој, рајеки украсе,
ти не знашколико душа моја чезне,
чезне да ти каже да знаш.
Да знаш, да постоји неко у коме ти,
цвете мој, будишпролеће

Твоје очи, очи бисерне, твој поглед,
поглед жене,
буди у неком буру живота.

Сафир ти није раван,
од дијаманта си сјајнија,
жељо моја,
жељо једина.
Твој осмех је моја највећа радост,
твоја туга мој највећи бол.

Кажем ти ово да знаш.
Кад си тужна да се сетиш,
да ти буде боље.
Кад си срећна да полетиш
у руке које те воле.

Голубице моја бела,
ти која си симбол чистоте, реци јој.
Пренеси јој поруку моју, моју чежњу.
Реци јој да зна, да је она љиљан
пољски који се јутарњом росом буди.

Сафиру небрушени,
ти која си свесна своје лепоте,
ни не сањашколико душа моја
чезне за твојом лепотом.

Моја цветна долина си ти,
мој рај, моја срећа си ти,
бисеру из плавог мора изваћени.

Јелена

Милан 3/4

Ако се икада сретнемо

Ако се икада сретнемо, непознати човече,
имаћемо много тога једном другом да кажемо.
Ја ћу теби рећи да је живот стена бола,
а ти мени да и у болу постоји лепота.
Причаћемо о заласку сунца, о пролазности живота.

Ако се икада сретнемо, непознати човече,
рећи ћешми да се сунце сваким даном буди,
да и тама потиче од светлости.
А ја ћу окренути главу са сетом у грудима,
јер узалудно је причати истину о људима.

Ако се икада сретнемо, непознати човече,
нећу издржати да ти не покажем крваву рану
коју је направила пакост људска.
Знам да ћешми рећи да верујешу неки сан,
и да је већеутра неки нови дан.

Ако се икада сретнемо, непознати човече,
дозволи ми да ти погледам у лице
и да прихватим живот такав какав је.
Подсети ме, друже мој да је лепо сновати
ал ме немој заваравати да је лако живети.

БИСЕРИ ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

избор из претхондих девет бројева

"Ученици четврте године поздрављају остале ученике у школи и желе им пуно среће јер, ипак се окреће (III)

Проф. М. Цветковић: Сретеновићу, зашто ми ниси рекао да су Бојана изболи ножем?

Сретеновић: Нисам знао да не знате.

проф. Милица: Следећи пут кад га избоду да ми кажеш(III)

Много сам волела да идем у школу. Толико сам тога научила, на путу до ње. (IV)

Мркијеве провале

Ученица: Сутра је 8. март! Питате само дечаке.

Боки: Ја ћу да се прерушим!

Мргуд: Мани прерушавање. Мож' да настрадаш уз пут!

Мргуд: Забављаш ли се, Давитков?

Давитко: Ја се не забављам, професоре.

Мрки: Забављај се, време ти је! (IV)

Проф. Марица: Јовице, ово је за тебе виша школа, суздржи се. Без коментара. Кад радимо "Орлови рано лете" бићеш прозван. (V)

Проф. Миладин: Гледајте овамо, ако хоћете нешто да научите, пошто већгубимо време. (V)

Милена: Проф., јел могу да идем у ВЦ?

Мрки: 'Ајде овако: ако издржиш до краја часа, с правом те нисам пустио, а ако не издржиш моја грешка! (V)

проф. Јоца: Логичке истине су саме по себи истините, јер су логичке. (V)

Марија А.: Имала сам око 30 литара у резервоару, али како сам нагло заочила, упалила се "резерва".

Ивана Ц.: И истрошила си 30 литара док си заочила? (V)

Ученик: Професори нам помажу да решимо проблеме које без њих не би смо ни имали (V)

Проф. Јанковић: Имао је две ћерке. Старију и млађу. (VII)

Проф. Пренга: Ајде идите сви у ВЦ.

Јелена: Професоре, могу ли и ја у ВЦ?

Проф. Пренга: Не бре, врати се на место.

Јелена: Па како, њих десет је отишло, а ја не могу?

Проф. Пренга: Па баш због тога, јер је сада ВЦ заузет.

Проф. Жељка: Да децо, то је тужно, али и жалосно. (VI)

Проф. Јелена: Следећег часа нам долазе саветници. Боле: Професорка, онда ћемо сви да се јављамо, само ће они који знају да дижу десну руку, а они који не знају, леву.

Проф. Јелена: Како мислите, вапа десно или моја?

Боле: Па, они који знају дижу своју десну руку.

Проф. Јелена: Значи ваше десно а моје лево... Јао, ја ћу то све да побркам. (VIII)

Проф. Пренга (показује прстом на Тамару): Како се зове девојчица из задње клупе?

Тамара: Професоре, мени није добро.

Проф. Пренга: Лепо име (IX)

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР 10. броја АВАНГАРДЕ

STOVARIŠTE GRAĐEVINSKOG MATERIJALA
INŽENJERING

ЋУПРИЈА, TEL 035/ 465 438; 476-241; 476-235

BENZINSKA PUMPA

• **IN-PETROL** •

ЋУПРИЈА, TEL 035/ 476 987